

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 363/2023
20.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и ВВ, свих из ..., које заступа Владица Јовић адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради исплате увећане зараде, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3335/21 од 17.08.2022. године, на седници одржаној 20.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3335/21 од 17.08.2022. године.

Свака странка сноси своје трошкове поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу П1 132/21 од 28.09.2021. године усвојени су тужбени захтеви за исплату увећане зараде за прековремени рад у периоду од 01.04.2015. до 01.04.2018. године, у месечним новчаним износима наведеним: у првом ставу изреке - тужиоца АА, у другом ставу изреке - тужиоца ББ и у трећем ставу изреке - тужиоца ВВ, све са законском затезном каматом на досуђене месечне новчане износе од датума доспелости наведених у тим ставовима изреке до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да исплати тужиоцима 330.926,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3335/21 од 17.08.2022. године преиначена је означена првостепена пресуда тако што су тужбени захтеви тужилаца одбијени, а тужиоци обавезани да исплате туженој 72.000,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на члан 404. Закона о парничном поступку (посебна ревизија).

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу одредаба члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужилаца неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци у радном односу код тужене обављају дужност у својству професионалних војника. Решењима о утврђивању коефицијената за обрачун плата тужиоцима (И 24-61 од 14.12.2015. године за АА, И 20-59 од 28.09.2017. године за ББ и И 24-64 од 14.12.2015. године за ВВ) утврђен је, поред осталог, додатни коефицијент од 20% од основног коефицијента због посебних услова службе у Војсци Србије (члан 15. став 1. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије). У утуженом периоду тужиоци су радили у сменама (12 сати рада у дневној смени, 48 сати одмора) с тим што се дешавало и да долази од одступања од овог редовног радног времена због чега тужиоци сматрају да им прековремени рад није у целости исплаћен. Тужена није доносила решења о прерасподели радног времена у утуженом периоду. На основу налаза и мишљења судског вештака за сваког од тужиоца су утврђени износи који им, према мишљењу првостепеног суда, припадају по основу прековременог рада, па је првостепени суд усвојио тужбене захтеве тужилаца.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбене захтеве налазећи да у конкретном случају тужиоци немају право на исплату тражених износа јер нису доказали да је рад дужи од пуног радног времена обављан ван случајева прописаних одредбом члана 83. став 2. Закона о Војсци Србије, због чега је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбене захтеве тужилаца.

По налажењу Врховног суда тужиоци неосновано ревизијом указују на погрешну примену материјалног права.

Рад дужи од пуног радног времена уређен је одредбама члана 83. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07...94/19) као елемент посебних услова под којима професионално војно лице (официр, подофицир и професионални војник) врши службу у Војсци Србије, због којих се утврђује коефицијент за обрачун плате који је за 20 до 50% већи од коефицијента утврђеног по основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеним за финансирање одбране. Према ставу првом овог члана, посебни услови се односе нарочито на учешће на вежбама, логоровањима, маневрима и узбунама, рад дужи од пуног радног времена, вршење службе дежурства и других облика унутрашње службе, немогућност избора радног места и места службовања, премештај, вршење службе у свим условима, као и друге ванредне ситуације проузроковане потребама оперативне способности. Према ставу другом истог члана, под радом дужим од пуног радног времена из става првог овог члана сматра се рад у случају предузимања мера приправности, узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, борбе против елементарних непогода, дежурства или сличних дужности у команди, јединици или установи Војске Србије, као и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице за оперативну способност команде, јединице односно установе, или би била нанета материјална штета или угрожени животи и здравље војних лица и других грађана. Притом се на права и обавезе професионалних војних лица проистекле из посебних услова службе у Војсци Србије не примењују одредбе општих радно-правних прописа о увећаној заради (члан 83. став 4).

Правилником о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, број 10 од 20.04.2017. године – пречишћени текст) прописано је да официру, односно подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, због посебних услова рада под којима врши службу у Војсци Србије прописаних чланом 83. ст. 1. и 2. Закона о Војсци Србије, припада коефицијент за посебне услове службе у Војсци Србије у висини 20% од основног коефицијента (члан 15. став 1.).

Међутим, одредбом члана 98. Закона о Војсци Србије прописана је дужност професионалног војног лица да ради дуже од пуног радног времена кад потребе службе то захтевају, уз писмени налог надлежног старешине (став 1), с тим што такав прековремени рад не може да траје дуже од осам сати недељно нити дуже од четири сата дневно (став 2), изузев у случајевима предвиђеним у трећем ставу тог члана. Према члану 85. став 1. наведеног закона, професионалном војном лицу увећава се плата за часове ноћног рада, рада у дане празника који су законом одређени као нерадни дани и рада дужег од пуног радног времена, осим рада дужег од пуног радног времена из члана 83. тог закона.

Правилником о платама професионалних припадника Војске Србије прописано је, поред осталог (члан 35): да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који, по писаном налогу надлежног старешине, ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1); да се прековремени рад тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протека тромесечја у којем их је остварио (став 2); да се изузетно професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места захтева тако обиман прековремени рад, може исплатити додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26% вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3); да професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. ст. 1. и 2. Закона о Војсци Србије не припада увећање из члана 32. и 33. Правилника (ноћни рад и рад на дане празника који није радни дан) и из става 1. и 3. овог члана (став 4).

Дакле, за рад дужи од пуног радног времена из члана 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије тужиоци немају право на увећање плате, јер им је за такав рад основни коефицијент за обрачун плате увећан за 20%. За рад дужи од пуног радног времена (прековремени рад) из члана 98. став 1. наведеног закона, тужиоци по правилу имају право на слободне сате (сат и по за сваки сат прековременог рада), а само изузетно под условима из члана 35. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, може се исплатити зарада увећана за 26% вредности радног сата.

Законом о Војсци Србије прописано је да се о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује у управном поступку (чл. 141. и 142). У првом степену о праву тог лица одлучује старешина команде јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице или установе који је непосредно претпостављени старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају „ћутања администрације“ странка може да покрене управни спор.

Надлежни старешина решењем утврђује и додатке на плату (изузев додатака за ноћни рад и рад у дане празника који нису радни дани, а који се остварује на основу

радне листе), накнаду плате (изузев накнаде плате за време одсуства са рада на дан празника који је нерадни дан, а који се остварује на основу радне листе), отпремнину, јубиларну награду, у складу са одредбом члана 52. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије.

На основу изложеног, по становишту Врховног суда, следи да је за остварење права на основу прековременог рада тужилаца било неопходно обраћање старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права – утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова – немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности министра одбране за исплату прековременог рада. Све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор.

У ситуацији када тужиоци нису подносили захтев надлежном старешини за признавање слободних сати на име прековременог рада или утврђење права на исплату увећане плате, нема основа њихово потраживање, а које би им било могуће досудити само по правилима о накнади штете, у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, због незаконитог или неправилног рада државног органа који му није омогућио коришћење слободних сати признатих правноснажним решењем надлежног старешине, односно који није извршио исплату новчаног износа утврђеног таквим решењем.

Следствено изложеном, одлучено је као у првом ставу изреке, на основу члана 414. ЗПП.

О трошковима поступка по ревизији одлучено је на основу члана 165. став 1. у вези с чл. 153. став 1. и 154. став 1. ЗПП, с обзиром да тужиоци нису успели у поступку по ревизији, а да састав одговора на ревизију није био нужан трошак.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**